

Наш Лемко

РІК II.

Ч. 6 (30)

Львів, 15-го березня 1935

Виходить двічі в місяць.

Адреса: Львів, Руська 18. Тель. 57-90.

NASZ LEMKO, LWOW, RUSKA 18.

ЦІНА ЧИСЛА 15 ГР.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Річно 3 зол., Піврічно 1'80 зол., Чвертьрічно 1— зол.
ЗАКОРДОНОМ: Річно 1½ ам. дол. або рівновартість.

Лемківські перехресні стежки

Гляньмо правді в очі

Лемківщина на церковному полі розбита і розеднана. Шоста частина галицьких лемків відступила від греко-кат. церкви.

Як вказують історичні записки, межі давньої Лемківщини далеко не такі, як сьогодні. Київський митрополит Ізидор, вертаючись з фльорентійського собору, відправляв Богослуження в українській церкві в Тарнові; у Кракові, як пише польський історик Длугош, було також кілька церков... Як бачимо, давня Лемківщина сягала по Краків. Довгі віки вівся процес систематичного випирання лемківського племені з північних низин у недоступні Карпатські гори. Римо-католики забирають наші церкви, як ось напр. у Тиличі коло Нового Санча, обі сторони переловлюють собі душі. Одним словом йшла безнастанна, завзята боротьба. Пимать про цю позиційну релігійно-національну війну залишилася в народі й відповідно наставила його психіку.

Лемко, може найбільше з усіх українців, дуже вразливий навіть на спроби касування всего того, що є немов усвячене довголітнім звичаєм. На інновацію (впровадження новостей) добровільно погоджується в крайньому випадку, коли вже — не бачить іншого виходу. Проти належно не обоснованої новості та в обороні старовини готов завзято боротись. Між лемками поширилось перед війною москвофільство тому, бо воно мало тоді протипольський характер. Відомі були протипольонізаційні „сочинення“ Івана Наумовича та діяльність Качковського, якої найпершою ціллю було відпольшити Галичину.

На лемків чи малий має вплив Америка, куди вони виїздили масово. В Америці, подібно як у краю, багато лемків підпадало під вплив „русских“, а радше православних.

Вони ходили там здебільша до православних церков, бо так їх настроїли москвофіли в краю. Потім вертали домів і тут зустрічалися тільки з греко-кат. церквою. Але вплив Америки вже залишився. По повероті до краю, згадуючи Америку, були — так би мовити в тихій опозиції до деяких поступовіших заряджень гр.-кат. церкви, тим більше, що з Америки діставали православну літературу, яка висмівала наших духовних. Це й очевидно використали москвофільсько-православні агітатори і збаламутили православ'ям частину лемків та пустили брата проти брата. Тимчасом ці американські лемки, які відразу попали там у кола греко-католиків, є до сьогодні свідомими і активними українцями та ревними католиками. Такими вони й залишились у краю.

Старі лемки вживають у щоденній бесіді української старої назви „Русь“, „русин“, „русак“, „руський“, хоча під цим не розуміють Москалів, а тільки Українців і Україну. Це використовує дехто для політичних цілей. На цій основі, між іншим, позакривали всі читальні „Просвіти“, мовляв, лемки не українці, лиш русини.

Москвофіли передбачуючи хиткість свого опертя, зате великі можливості експансії української національної течії, кинулись щіплувати лемкам їдь ненависти до українського національного руху. Гр.-кат. церква, якої вірними є українці, не нехтує природних істотних моментів української нації і тому ненависть горстки москвофілів звернулася проти неї, а особливо проти наших єпископів і душпастирів. Москвофіли теж учили лемків утотожнювати церкву з нацією. У лемка здебільша греко-католик це українець і навпаки. Під католиком лемко ро-

зуміє поляка, слово „католицький“ там рівнозначне зі словом „польський“.

Не знайшло православ'я пригужого ґрунту у цих селах на Лемківщині, де ще перед війною і зараз по світовій війні священики й учителі освідомлювали нарід національно. У тих селах, в яких лемки свідомі, що й чому вони українці, вони знають історію України, розчитуються в українській літературі та заявляють отверто своє українство. І тут не було випадків переходу лемків на православ'я.

На основі усього вище зяваного, впливає ось таке ясне кінцеве заключення: Щоби зведену на манівці несовісними агітаторами, частину православних лемків повернути назад на доно греко-кат. церкви, треба перш усього між ними посилити українську освідомляючу працю, треба цим лемкам дати свободну можливість стати свідомими українцями.

Милі гості в Нью-Йорку

Дві Сестри Василянки — Мати Северина, проф. української дівочої гімназії С.С. Василянок у Львові, і Сестра Єлисавета з монастиря в Підмихайлівцях, приїхали до Нью-Йорку. Вони привезли кілька куфрів давних українських вишивок і тканин для улаштування вистав українського народного мистецтва в різних американських містах. Тому наші брати земляки будуть мати змогу приглянутися ближче українській красі. Подаємо цю вістку у відповідь на деякі письма (п. Евдокія Калякука Скрантон) про українські мистецькі вишивки та просимо всіх відвідати виставки й щиро заопікуватися цими милими гостями.

Чому Ви ще досі не виспалли передплати, ми не можемо даром слати „Нашого Лемка“.

Українці лемки найліпші працівники

Лемківщина найкраща країна в Європі

Де не посієш, там вродиться — каже приповідка і знаємо з історії лемківського життя, що тверда, як хрусталь душа української людини на Лемківщині. Де не бував би наш рідний брат лемко, він при звичаюється незвичайно скоро до всяких обставин. І це правда. Пам'ятаємо ці часи, як нужда в горах гнала, перед війною, сотки тисяч лемків за кордони шукати праці і хліба. Та всюди, де тльки з'явився лемко, перероблювався по короткому часі „рекрутування“, перероджувався в світову, бувалу людину; він знав скоро, як поводитися, де та як обертатися.

На чужині зачав він радо заходити до всляких, хоч і чужих товариств, брав книжку і часопис до рук. Ставав культурною людиною. Ділав на його примір чужинців. Лемко робив це все, що вважав за добре та що другі робили. Він при звичаювався.

На рільних роботах у Німеччині, на Уграх і в Франції стає лемко знаменитим рільником. Канадійці захоплені підприємчивістю наших братів, за примір їх другим ставлять. Лемківські очі, це чародійні — вистане раз заглянути найбільше складну працю, вже її руки роблять. Мізок скоренько працює; лемко дає собі раду. З піснею іде під землю, до копальні американського вугля, радісно вигукує при лісових роботах у Канаді, вештається по бразилійських нетрах, залюбки годує домашні тварини серед буйних аргентинських степів. Не жалує своїх рук; за це з'єднує собі чужинців, їхні похвали та ненайгіршу платню. Таке діється на чужині.

По повороті в рідні сторони заживає лемко американським життям, але коротко. Ця — деколи нагла зміна проявляється несподівано. Лемко скидає „гози, гєрак, пінч“, вдягає „нагави, опліччя, гуньча — чуганьку, монастирський каляпик“ — вертається до давнього життя. Чому саме? Він не бачить коло себе цієї свободи, якою заживав довгі літа, за якого цілими віками шемить та тужить лемківська душа. Сіре буденне життя, ці малі віконця скрипіння старого журавля — цей горами замкнений простір не дає йому такого любого настрою, як у вільних сторонах. Немає тут ясного духа вилеліяної волі, бо свобода других народів, що залюбки та приязно ставляться до українського емігранта, остала за морями. Лемко, що вдержував на чужині вірцевий лад і порядок, забува-

ється дома; не намагається завести цього у себе. Що тоді сказати про таких, що ніде не бували, яких дружини-жінки виправдуються від ладуті охарноті вічним браком часу? — Я не годна — каже — розірватися на двоє! — Хоч на все знаходиться час, лише треба вірити в свої сили та хотіти, тоді стане лекшою робота та поборемо всякі труднощі.

Бачимо в лемківських хатах і таких, що не піддаються біді. Вони використовують надбане у світі та заводять новий лад у себе. Око знатока Лемківщини, вправлене під час мандрівки по лемківських горах вкаже завдалегіть, як глянемо на розтаборені над річкою лемківські хати; вмить відріжнимо хату поступових гавлів, які або самі недавно вернули з еміграції, або їхня рідня там живе — від хижок, що тривають при давньому.

Хата поступового господаря криє бляхою, садок і обор загорожений драпцями, чисто скрізь. Стіни хати вибілені, вкна сонячні просторі. І тут проявляється цікава сторінка лемківського мистецтва, саме тут бачимо стіни хат вимузані або жовтою глиною, або червоною фарбою, де є терени нафтові, там мазять стіни ропою, а залпи вибілюють на біло вапном. Це дає гарний, милий для ока, питомий лемківський вигляд села, захованого в ярах, над берегами рік, в затишу. З одушевленням читаємо про високий урвень шведської культури та не забуваймо, що і в нас не мали місця до нелавня крадіжки чужої власности. Ще сьогодні бачимо хати без замків, господарські знаряди, вози, строї коня — хомути на клинчику під острішком, — нічо не пропадало, сотки літ так було поки чужа язва не відкрила корита для себе та кинулася „тягнути“ полотене з рини рік, плуг, борону з обори, коня зі стайні, гроші зерно з комори.

Лемківщина не спить, більше населення та кожний знов тільки розглядається, деби то драгнути. Це вихисновують так звані „опікуни Лемківщини“ та мають нас Сибірами та другими „благами“. Одначе — ми кличемо: **Не смієте опустити лемківських гір, ні кидати батьківських загонів!** Лемківщина золота країна, вона нас прокормить! Праці тут доволі. Сама напрошується!

Чи є може бодай одна-однісенька **фабрична глиняних і цементових дахівок** у наших українсь-

ких руках на Лемківщині? На це не треба великої науки. Гроша немає? Зберіться кількох, засновуйте кооперативну тиху спілку та купуйте прасу до витискання дахівок, зробіть форми на бетонові рури, пустилки до підвалин. Піску є хмари, шутру цілі поріччя. Лемківські ліси торочить чужа жидівська жадоба, ялиці топлять на англійські папері; гонти не трівкі, а хату треба вріти. Люди купують у плюгавих жидів дахівку, папу, етерніти, а ми жлемо заклавши руки. Добре та чесно поведена дахівкарня — це копальня золота! Гей Брати Лосяни — з мазею ще час їхати під Київ. Смереківчани — випрятали вже ваші смереки — з чого буде „фугувати“ гонти. — Брати з Рихвальду — Фільку з Королика — вже не підіємо за Тису на закупи баранів, Команчани — Вислочани годі довше за „грознами“ зеленою смужкою попри Яселко — Уйгель — пересмикуватися, Брати з Чертежа, Костаровець, Заболотців — торгвля безрогами давала „корунки“, не один з Вас синка в людей випровадиг. **Призадумайтеся!**

Цегольні — глина є. Гей! американці лемки, продавайте „гавзи“, лишайте „бізнеси“ — рідній землі поміч дайте. Тут будете на рідній землі їсти овочі своєї праці, не будуть Вами поштуркувати різні директори — баси!

Тартаки — ах! як сичить гостра пила, гирло ненаситне проковтує стрункі ялиці; бряшчить циркулярка! Хто паном цього? Жид — Кальвіні!

Зілля та лічничі рослини — аж тяжко, що тих скарбів передопчуть люди, а в аптиці грій душею за „медцину“!

Сади, яблоні, грушки, черешні, вишні, сливки — бачите, як возять з далекого світа в пачках садовину — та гарбають гарний гріш. Яка деревина, що росте в наших садах, попри дороги, на межах у полі, берегах — неужитках?

Пасіки — егеж! медок, грошики, аж оскома робиться.

Ріля наша, яка вона виголочена, покраяна, пошматована, скільки її пішло за зорілку в драптиві жидівські лапи? Жидова привлеклася до наших гір при кінці 18-го століття — та мусить піти вітрами, звідки прийшла.

Гарбарні — будеш вести Брате промисл, будеш мати змогу зісти на обід кусок м'яса. Тепер напрошуєшся зі своєю худібкою на заталабаних торговничах, де насміхаються бріхачі з тебе і твоєї худіб-

ки. А хочеш купити залатки на черевик або „керпець“ — соли, як за крокодилячі шкіри. Босяка не будеш витупцювати, бо терників безліч на твоїх нивках. А жид в лякерах за твою працю-кервавицю бомкає тобі в очі та ще й по твоїй ниві!

Ремесло — шевці, кравці, столлярі, боднарі, ковалі, колодії, стрижі, мясарі, пекарі — де ви поділися?

Скажете, не один пішов би вчитися, але за що і де? Слово **хочу** і **мушу** заводять у ваші хати, тоді решта сама прийде.

Склепи — крами — не можете самі повести, організуйтеся, спільно ведіть торгівлю! Будете минати жидівські будки, ядки, плахтарки — відшукаєте дома потребу і дохід Ваше масло, яшя, молоко хто скупує? Рудий Берко — або Шльома везе до міста і вінує заріб ом свої Рухлі і Сури. А ти Брате дитини від уст віднимавеш, бо біда тебе товче за тим нещасним грошом...

Рибні стави — сіткою потічків, річок і рік прорізується чиста як сльоза гірська вода крзь лемківську країну та (від сотворення м'ябуть світа) жде, коли запряжемо її для нашого хісна. Коло ставку небагато праці. Купити нарибок карпа, пструга, перечитати раз і двічі книжку про рибну господарку — (в кожній українській Книгарні, або у Львові є до набуття — практичний підручник „Про рибу й ставки“ уложений о. Вас. Навроцьким). Дохід напевно буде, лише треба підібрати відповідне місце. Усього навчить Вас книжка і часопис, люди найдуться також, що вкажуть, як загосподаритися.

Вкінці кличемо Вас посварені та поріженні Брати Лемки — нам всім треба піти за тим і того слухати, що щиро і ревно працює для Нашого Великого поневоленого Народу. Не слухаймо таких, що розперізуються та горлають так, що їм від того „пухне животик“ і кишенья наповнюється. Брати Лемки! Мільйони скарбв криє наша батьківська рідна — лемківська Країна, лише ми досі не годні їх віднайти та використовувати. Ставайте до народньої творчої праці!

Українці на Зеленому Клинні

Українська кольонія в Харбїні влаштувала в Народнім Домі в роковини „22-го січня“ величаве свято, на яке зложилися промови, деклямації та музичні точки. Свято закінчилося спільною вечерею і танцями. Редакція „Манчжурського Вїстника“ видала на 1935 р. окремий український календар.

— 0 —

Геть отрую з наших хат

Товариство „Відродження“ у Львові влаштувало в салі Музею Наукового Товариства іменем Шевченка у Львові 2-денний протиалкогольний та протинікотинний курс, що складався з низки викладів. Хоча біда, але горівка льється! В 1934. р. продано загалом 48 мільйонів 200 тисяч літрів спирту, з того на денатурат „шїрїтаю“ припадає 22 мільйони і 200 тисяч літрів. Уявїм собі, кїлько змолв Си млин збїжжя, як би так тоту огидну отрую обернути на млинське колесо? Аж жак бере, що таке діється. Погляньмо тому, яка є причина цього нещасного стану.

У час, коли захланні європейські завойовники на чолі з могутю тоді Португалією і Англією, йшли на господарський і торговельний підбїй Азїї — послугувалися вони всякими засобами, аби лише якнайлегше і найшвидше могли загарбати ті величезні богатства, що їх тоді та й ще тепер посїдають і криють у собі азїйські землі, а зокрема Індїї та Китай.

Полїтичний підбїй Індїї і господарський Китаю, був одним довжезним пасмом злочинів з боку усіх тих виправ, що вибиралися на завоювання азїйських земель. Та помж усіми злочинами найбільшим злочином було плянове затроювання населення тих країв опїюмовим трїйлом. Цїлі хмари всякої голоти кинулися пролавати безконтрольно й безкарно — це убийче трїйло. Народ купував його масово, бо закуривши люльку опїя попадав на хвилину в чарівний сон, забував про усі турботи, словом діставався легким коштом прямо в „рай“ на землі. Хто попребував раз, не був в силі відректися другий, третій і десятий. Але така часта подорож до „раю“ лише на позір видалася дешевою. За цю „годорож“ платить цілий китайський народ уже з горою 400 ліг страшну кару. Китайську землю ділять, крають і парцелюють хто хоче і коли хоче, на китайському господарському і торговельному ринку всі мають до говорення, лише не самі Китайці. Заопїюмована з покоління в покоління китайська раса охляла через задурманення мозгу, нервів і волі на стїльки, що не є в силі видобути зі себе потрібної енергїї, охоти і потреби боронитися перед грабунками „у білій день“ її власного майна. Вживання опїя довело велику кїлькасот мільйонову китайську расу до цього, що вона до сьгодні є повною духово-безвольною калїкою.

Та від тоді, як ці дїявольські пляни зродилися в головах заво-

йовників індїйської землі та китайських господарських і торговельних ринків, та від тоді як населення цих країв почало власними грїшми нищити себе а помагати наїзникам і грабїжникам, — минули сотні літ. Здавалосьби, що за той час люди помудрїшали. Та де там.

Ось чуємо, що на нашій Лемківщині а навіть Бойківщині наші люде масово і налогово задурманюються й затроюються „кроплями“ (етером). Наслїдки вживання цих „кропель“ такі, що хто їх вживає, став охлялий, байдужий на все, що кругом нього діється, неспосібний до тяжкої боротьби за хлїб та існування, зневірений, прибитий, без енергїї, без волі, безохоти до якого небудь дїлання.

З другого боку ці рїжні дешеві тарнівські вина (жидівські хляпи зі сахариною), які бочками розвозять по Лемківщині та трїйлива шпїритая повинні вказати, до чого „такі“ змагають. Чи може пожалїє нас дехто, як населення Лемківщини начне масово слїпнути? Чи багато помагала нам Австрія, як вешталася калїки по лемківських селах, рїзні Ваї, Гобляї, Амбрози, — бо не було села, де не родилися калїки, матоли, недорозвинені дїти. А це все наслїдки пиятики, що рве, підриває моральний уровень села, в безодню його вїштьохує. Скїльки є ще нинї по лемківських селах таких, що їх за вини батьків нападає трясавица — падачка, хороба св. Валєнтого? За що вони терплять та коротають свій вік у вічному страсі?

Чи може гадаєте Брати Лемки, що сусїди нетїшаться нашою бїлою, бо це вода на їхній млин?! Шляхом освідомлення проганяєте Брати Лемки це страшне марєво, бо пиятика етеру й шпїритаї придержує нас в грзнішому положенні, як опїї азїйські народи.

Тому всі кричимо: **геть отрую з наших хат!** До Палєстїни разом з п'явками її посилайте; нам хлїба та ще раз хлїба дайте!

Лемківщино мила!

*Лемківщино мила, Країно славна, —
Де подївається твоя слава давня?*

*Не кажуть учитися історїї твого Краю,
І баламутять всіх, як злий Еву в раю.
Не хотять світло правди вказати,
Щоб від дерева знання тебе*

відірвати;

*Щоб проги братів своїх ставати
Та на рїдній землі рабом чужим*

вмірати.

І. Б.

Тож живе добра слава, Слава України...

*9. III.
1814

+10. III.
1861.

Учітеся, брати мої!
Думайте, читайте,
І чужому научайтесь, —
Свого не цурайтесь:
Бо хто матір забуває,
Того Бог карає,
Чужі люди цураються,
В хагу не пускаюгь,
Свої діти, як чужії,
І немає злomu
На всій землі безконечній
Веселого дому.

Подивіться на рай тихий,
На свою Вкраїну;
Полюбіте щирим серцем
Велику руйну!
Розкуйтеся!
У чужому краю
Не шукайте, не питайте
Того, що немає
І на небі, а не тільки
На чужому полі...
В своїй хаті — своя правда,
І сила, і воля!

Нема на світі другої України,
Немає другого Дніпра;
Не дуріте дітей ваших,
Що вони на світі
На те тільки, щоб панувать;
Бо невчене око
Загляне їм в саму душу
Глибоко, глибоко...
Славу України прочитайте,
Щоб не сонним снились
Всі неправди, щоб розкрились

Високі могили
Перед вашими очима,
Щоб ви розпитали
Мучеників: кого, коли,
І за-що розпинали?..
Обніміте-ж, брати мої,
Найменшого брата, —
Нехай мати усміхнеться,
Заплакана мати!
Благословіть дітей своїх

Твердими руками,
І обмигих поцілуйте
Вольними устами!
І забудеться давня година,
І оживе добра слава,
Слава України,
І світ ясний, невечерній
Новий засяє...
Обніміть-ж, брати мої,
Молю вас, благаю!

Шевченківські Роковини

Найбільший український поет, національний Пророк та духовий Вождь Українського Народу Тарас Шевченко уродився 9-го березня 1814 р. в селі Моринцях у Київщині на Україні за Збручем.

Отже дня 9-го березня цього року минає 121. рік від дня уродин Тараса Шевченка, а дня 10. березня минає 74 роки від Його смерті.

Щороку, в ці дні, згадує весь український нарід свого найбільшого Сина та з скарбниці Його безсмертних творів черпає сили й отухи. Немає між нами згоди та єдності, бо не слухаємо святих слів заповіту нашого Генія-пророка, де він закликає: єднатися, лучитися, жити в згоді, бо тільки згода буде і тільки в згоді та

єдності нарід добуде своїх прав — і тоді Мати усміхнеться з радости...

Набувати знаннґ, щоб бути свідомим українцем — оце головна річ!

Бо тільки свідомі люди зуміють в згоді та єдності доходити своїх прав!

Освідомляймося! Учімся доброї, правдиві свідомости, учім її наших дітей та й учімся самі з доброї книжки та з доброго часопису — й з „Кобзаря“ Тараса Шевченка, а ця книжка повинна бути в хаті кожного українця. Скажім собі твердо, що будемо віднині вірні Шевченковим заповітам! — Таким чином найкраще вшануємо пам'ять Батька Тараса — та прислужимося рідному народові!

Короткий політичний огляд

Англія затривожилася таємничою політикою Німеччини та Польщі, бо підозріває, що між тими двома державами та Японією є тайне порозуміння, звернене проти большевицької Росії. Тому виїжджають два англійські міністри заграничної політики Саймон та Ідел в політичну подорож до Берліна, Варшави та Москви. З цього виходило би, що й Англія хотіла би дещо пригарбати для себе з цього „кумашнього“.

Знов чехи щораз більше залицяються до Литви та стають в її обороні проти Польщі. Чеські часописи пишуть, що Виленщина з містом Вильном це литовські землі, тому повинні належати до Литви, а не до Польщі. Також багато уваги звертають чехи на білоруські справи та спомагають білоруські протипольські організації.

Австрійським політикам горить земля під ногами. По плебісциті в Сарщині австрійські гітлерівці піднесли наново голову та домагаються також для Австрії плебісциту. Канцлер Австрії Шушніг дістає багато листів з присудами смерті, а його жінка дістала жалібно сукню, наче заповідь смерті її мужа.

Як відомо, величезна більшість австрійського населення хоче прилучитися до Німеччини. Також німецька політика вважає це прилучення („аншлюс“) одним зі своїх угольних каменів. Проти цього дуже рішучо виступають Франція, Італія та Чехословаччина, яка найбільше потерпає за свою державну незалежність. Однак найбільше бороняться перед „аншлюсом“ ті з австрійців, що тепер при владі, бо прилучення Австрії до Німеччини було б для них позбавленням теплих посад та матеріальною руйною. Щоби до того не допустити, вони попирають Габсбургів та мостять їм шлях до повороту на австрійський престіл. Тому канцлер Шушніг виїхав з міністром заграничної політики Б. Вальденеком до Парижа, а відтам до Лондону, щоби там добитися дозволу на поворот Габсбургів на австрійський престіл.

Натомість **Москва** приготується горячково до війни, цілим газом зброїться, на Камчатці та других місцевостях буде твердині, великі леговища. Московські варстати випускають день та ніч військові кораблі й підводні танки. Рівночасно червона большевія пускає в рух весь запас підступів, підлещувань, застрашувань та інтриг, щоби не допустити до порозуміння між західними державами

Кожний Лемко як свідомий Українець обезпечує

свої будинки на дозволу законом 1/3 частину вартости, а рухомости на повну їх вартість в Товаристві взаїмних обезпечень „ДНІСТЕР“ у Львові, Руська ч. 20

англійського міністра Саймона хочуть большевики впрягти до свого воза червоної політики.

Японці помирилися з Китаєм та звернулися тепер разом проти большевиків. В польському порті Гдині винаймали японські промисловці одно крило пристані на свої товари та Гдиня має стати центром японської торгівлі (назва ти б це інакше!) на цілу Европу.

У воздуху літають кулі, однак ми їх ще не бачимо, над нашими головами щось маячить; щораз більше інтересується світ справою **України**, кожний хотів би щось дранути, бо сонце-мир затінюється, буря зближається. Хто зна, як повитаємо весну!

Нафта для повенян

Управа польського нафтового експорту признала 50 тисяч кг. (цебто п'ять вагонів нафти для населення, що потерпіло від торічної повені. Нафту (камфину) вислано вже в повіті. Добра й нафта, — але повеняни вже давно не їдять хліба, бо засіви загорнула вода. До нового хліба ще далеко, вкінці який буде новий хлібець, як повеняни не мають пірочка зерна на засіви? Звертаємо увагу відповідним чинникам „при повітових Комітетах для жертв повені, щоби перш за все подбали у властей про зерно на хліб, бо населення, зокрема лемки голодують та в парі з цим ширяться різні пошестні недуги. Лемки також платять податки та дають рекрута, тому належить їм така сама поміч, яку дістають другі громадяни. Гроші зложені на поміч для повенян треба справедливо розділити на призначену ціль. Цих грошей ніхто не сміє вживати на другі потреби, з окрема повинні самі громади, що їхнє населення голодує, домагатися помічі так в зерні, як також в приодівку. Про всі випадки, де приділено підмогу, або відмовлено, просимо кожноразно донести нашій Редакції.

Чого він скавулить?

Криницький „Лемко“ продовжує большевицьку „Працю“ та стало видумує способи, щоби тільки безпідставно напастувати наше священство. Вже приївся йому перемиський Владика (хоч він з походження лемко зі Сяніччини), тепер вчипився вже львівського Епископа. Рівнож не дає спокою дальше священству на Лемківщині. В підлий спосіб чипився тепер, чому священники в церквах не відчитали пастирського листа про лемківську Апостольську Адміністрацію. Тимчасом я сам у свого священника, щоби перекопатися чи має „Лемко“ слухність, переглянув „Перемиські Епархіяльні Відомости“ — і побачив наглядно, що там немає пастирського листа до людей лемківської ап. Адміністрації. Є натомість письмо з Риму писане по латині, розуміється до священства, бо селяни латини не розуміють, а під тим письмом є пастирський лист перемиського Епископа і ап. Адміністратора теж до священства, писаний вже по нашому. В тім посліднім є відомости також лише для священників, саме: Які деканати підлягають ап. Адміністраторові, що священники з одної дієцезії можуть подаватися на парохії до другої, що сповіді мають слухати лиш у своїй дієцезії, бо у другій не вільно, лиш на границі обох дієцезій та прикінці, що священниче товариство „Епарх. Поміч“ похоронний фонд і т. п. є приватною справою священства. Ось і стільки! Чи це є для людей? Знова бачив я інші листи давніші перемиського Епископа, котрі були до людей, то під тими листами все був наказ, що їх в церкві треба прочитати людям, котрі ми в церкві чули — а під тими двома до священників листами, такого показу не було — бо вони не були для людей. Знова ті епископські послання, які були для людей давніше — деякі священники московфіли їх не читали людям, хоч був наказ — а мимото українські часописи не називали того „саботажем“ так, як тепер „Лемко“ називає українських священників зовсім не маючи підстави. Нехай „Лемко“ знає, що українські священники хочби мали Епископа навіть і мурина, то його краще будуть шанувати, як „Лемко“ і деякі московфіли священники „шанували“ дотепер перемиського і львівського Епископа. Криницьким „господинам“ з „Лемка“ раджу позичити собі на плебанії від о. Білика Н. „П. Е. л. Відомости“ і коли їм ще баньки неповилазили, нехай собі перечитають листи видані до священників, і не називати це „саботажем“ лиш на підставі 19 параграфу хай самі в „Лемку“ відключуть свій підлий саботаж! Г.

Горами і долами німецької землі

(З мандрівки нашого земляка Василя Виноградченка, який перейшов німецькі землі та описує свої міркування—наводимо цікаві помічення з лісової альпійської господарки).

Культура лісів, потоків і доріг

Все це зразкове. Немає дикого вирубу альпійських лісів. Він обчислений на десятки років й залежний від лісової почви, висоти схилу гори, підскірної води, краси природи. Тут немислиме, щоби приїхала якась чужа п'явка, обголила цілу гору з дерева та забрала дедиво, заробивши сотні тисяч на народньому майні. Тут таку п'явку, якщоб наприклад їй удалося в ночі вирубати ліс — повісили би таки в лісі на дереві. За лісне господарство відповідає тут державна лісова влада, що дбає про пошанування рідних лісів. У своїй дбайливості за красу гір дійшла вона до таких тонкостей, що коли гостям-літникам подобається якийсь ліс, що був призначений на проруб,—він підлягає від тоді під закон охорони лісової природи.

Гірські потоки та ріки забудовані і зрегульовані на причуд. Хоч як рвучі, бистрі та багаті у воду альпійські потоки—то повені майже не буває. Надмір води має свої окремі корита. Все

це гарно вимуроване, обсажене деревами. **Пошанування лісів регулює найкраще багаті альпійські опади.** А треба не забувати, що стрімкі Альпи — це найбагатші у воду гори. Сходиш зі стрімкого верха понад 2000 м., бачиш одно-два малі джерела і дійшовши в долину чуєш шум великого потоку, що надає назву цій долині. Все це з 2—3 гір вода. Коли наші Карпатські ріки дїждуться регуляції?!

Більшість доріг асфальтовані. Їд ними, хоч яйце коти! Т. зв. польських доріг нема. Дороги найкращі у Швейцарії і Ліхтенштайні опісля в Німеччині й Австрії. Дальшу будову доріг виконують в Австрії безробітні. Це є так зв. „арбайтсдінст“; в'н добровільний. Заняті тут молоді хлопці до 28 років, здорові. Важко не працюють. Мають спільні квартири, добру їду і декілька грошів на дрібні видатки. Однак вони також дождають з переминою кращих часів.

Скільки можна би навести в порівнянню наших Карпат з альпійськими горами, чому в нас не так, хоч є тисячі призначеного гроша на відбудову знищеного повінню народнього майна? Коли перестане наш Попрад, Ропа, Вислок-Вислока горнути наші землі?

—O—

ВИКАЗ

добровільних жертв, зложених на допомогу бідним Лемкам в Яворівській бурсі.

Гордянська Михайлина 5.—, Турянська Вікторія 5.—, Др. Галушак Осип 3.—, Др. Кушнір Степан 3.—, Осідач Микола 2.—, Паарова Іванна 2.—, Тиндик Семен 0.50, Дусько Микола 1.—, Німентовська Настя 1.—, Кордубова Емілія 1.—, Обух Володимир 1.—, О. Залітач Олександр 3.—, Районова Молочарня, Яворів 10.—, Крайчиківна Гали 2.—, Н. Н. 10.—, Харамбура Роман 2.—, Т-во Бесіда 5.—, Волошак Петро 1.—, о. Мокривський Матвій 1.—, о. Огородник Микола 1.—, Кривачі 2.—, Залітачівна Марія 1.—, Годованцева Софія 1.—, Др. Фільц Михайло 2.—, Нуд Антін 1.—, Циглик Юрій 1.—, Медведький Ілля 1.—, Виницькі 1.—, Садовські 1.—, Фірчук Іван 0.50, Хархаліс Юстан 1.—, Худа Микола 0.50, Подолох Володимир 0.50, Др. Велигорський Іван 1.—, Демковичі 0.50, Задаткове Т-во 5.—, Повітова Торговельна Спілка 2.—, Назаревич Омелин 3.—, Кооператива Гарбарня 0.50, о. Кушніт Микола 1.—, Молчко Андрій 2.—, Ставиличі 1.—, Харамбура Данило 0.50, Українбанк Народний Дім 2.50, Чопик Микола 1.—, Др. Неділка Володимир 0.50, Лукасевич Петро 0.50, Фітівна Марія 0.50, Харамбура Остап 0.50, Товариство Гарзд. 0.50, Союз Українок 2.—. Разом зложено 97.50 зол.

Редакція »Нашого Лемка« складає Воім Жертводавцям щирий лемківський привіт.

Милі гості

Редакцію „Нашого Лемка“ відвідав Др. Осип Назарук, начальний редактор католицької преси „Нової Зорі“ в товаристві редактора Івана Дурбака.

Слід підчеркнути, що вся католицька преса, зокрема „Нова Зоря“ багато місця присвячує лемківським справам та цікавиться культурно-освітніми змаганнями відродженої Лемківщини.

Тимбільше радо повитала шановних гостей, яким так гарячо лежить на серці добро наших українських лемківських окраїн

Редакція
„Нашого Лемка“.

Неодержані числа все реклямуюте. Реклямація є вільна від поштових оплат

Бережіться бабських лікарів

Загально свігова криза в нівеч зводить суспільні порядки в деяких краях. У парі з цим закорінилася наче на догідній почві гниль, упадок моральности; зникають всякі людські почування — людина стає гіршою від звірини. Бо деж ми бачили дичину, щоби нищила своє потомство, або вистерігалася приводити на світ своїх малих через злобу? Пам'ятаємо ці часи, як і в наших лемківських сторонах не було випадків, неправого ложа, хоч приповідки каже — нема роду без вироду. Карали тоді самі громадяни таку завитку цим, що не сміла переступати порога Церкви, мусіла стояти в бабинці, не могла брати участі в „кумах“ — та на весіллі; ставала посміховиськом, погорджували нею люди. Сьогодні змінилося обличчя лемківського села. Нешлюбна дитина — це не є ганьбою — так навчають доморослі большевики; — губити дітей теж не є гріхом — подає большевицька злоба. Через це, як пишуть нам з Лемківщини — намножилося багато бабських знахорів-лікарів, (ей Павлю з Волтушеви!) що за песій гріш гладять людські душі. Вони не перебирають в засобах, лише ведуть безсоромно своє ремесло. Такі зігнанні плоду є грішні, неморальні та дуже шкідливі для здоровля жінки.

Божать мене зуби, піду до доктора — каже неодна жінка, та дивуються потім батьки, чому вона лежить, тижнями не стає з постелі, або дуже часто вмирає. Може вони і незнають, що було причиною хвороби, або передвчасної смерті їхньої дитини — невістки. За такі неморальні поступки карає строго суд і того, хто робив операцію (лікаря, чи повитуху „крізбабку“, чи знахора) і чоловіка, що казав це зробити, а часто і саму жінку. Гублення дітей це тяжкий гріх, взиваючий о пімсту до неба, та ще тяжча провина перед своїм народом. Бо в інтересі нашого народу є, щоб він мав шораз більше здорових і добре вихованих громадян.

Не страшно женитися, але страшно журитися — виправдується деяка жінка, але як зважимо, що упадок моралі йде все у парі з зорілками-шпіритами — тоді побачимо, що можна дуже легко вистерігатися гріха. Одначе повинні зятимити собі батьки: не давати злого приміру своїм дітям та вести їх і виховувати в любови Бога та свого Народу. Добре виховання дітей — це запоруки здорового росту Народу — це мармурова основа народньої Краси. Здорові громади дітей — це українське багатство.

Українське життя

Ревізійний Союз Українських Кооператив прийняв у свої члени нових 8 кооператив в Галичині.

— Як повідомляє „Рідна Школа“, цьогорічна коляда принесла „Рідній Школі“ 29.351 зл. і 22 гр. Знов дар „Просвіті“ приніс тільки 22.957 зл. і 97 гр.

— Українська Студентська Громада в Познані влаштувала свято Крут, на яке зложилися: промова, деклямація, продукція хору та сольо співу.

— В неділю 24-го лютия відбулося у Львові величаве **Свято Стрілецької Пісні**. На програму Свята зложилися: промова, яку виголосив д-р Володимир Старосольський, спів злучених хорів „Сурма“ і „Бандурист“, які відспівали пісню „В горах грім гуде“. Далі слідували почерзі такі точки програми: Хор „Сурма“ відспівав „Як в Бережан“ і „Ой, чо ж ти зажурився“, а співак М. Голинський відспівав „Стрілецький романс“ та на додаток „Ой, нагнувся дуб високий“. Другу частину Свята започаткував М. Драган деклямацією „Ода до пісні“, а потім співачка О. Любич-Парохоняківна відспівала прекрасно, з глибоким відчуттям „Ой, поля ви, поля“, „Синя чічка“, „Ой, казала мати“ та „Спи, дитинко моя“, за що нагородила її публіка довго невмовкаючими оплесками. Зчерги відспівав хор „Бандурист“ „Ой видно село“ та „Ой, та зажурились“, повторюючи серед гурагану оплесків останню строфку цієї пісні. Ще виступив співак М. Голинський і серед загального захоплення відспівав „Засумуй, трембіто...“ та мусів ще одушевленим слухачам додати „Ой, козаче мій, а деж коник твій...“ Свято закінчили знов злучені хори вязанкою стрілецьких пісень, зачинаючи від „Ой, у лузі червона калина“, а кінчаючи „Слава, слава атамане“—та вкінці хоровим окликом „Слава, слава, слава вам Українським Січовим Стрільцям“! Свято закінчилося відспіванням „Ше не вмерла“ (співав хор і ціла саля). На святі були між ін. б. отаман

УСС і вожд У. Г. Армії, ген. О. Тарнавський, єпископи: Преосв. Никита Будка і Преосв. Іван Бучко, представники всіх центральних установ та партій. Таким чином по Перемішлі і Стрию гідно вшанував пам'ять Усусусів Львів. Варто, щоб також інші міста та й села вшанували тим чином 20-літню річницю вимаршу Українських Січових Стрільців у поле та відсвіжили пам'ять славних днів.

— На Закарпатті заснувалися нові читальні „Просвіти“ в Дунковицях, Шкуратовцях і в Пласкановичах, в Мукачівщині, та Новій Ростоці у Свалявщині.

— Чеська влада не дозволила продавати українського перекладу книжки чеського письменника Ольбрахта п. з. „Микола Шугай“, видану у Львові п. І. Тиктором, як місячною книжкою „Української Бібліотеки“, сконфіскували в цій книжці передмову Ольбрахта про Закарпаття п. з. „Земля без імени“.

— В Коралеві на Тисою, де вже було трохи підупадало організаційне життя, відбулася вистава „Запорожель за Дунаєм“, яку виставив заїхавши до цього міста „Союз Плястунів Закарпаття“. Вистава мала повний успіх.

— В салі „Просвіти“ в Ужгороді влаштувала Жіноча Секція при своєму Товаристві святочну академію в честь Закарпатського письменника Михайла Лучкая.

— Перша українська споживча кооператива „Родина“ відкрила свій склад при вулиці Коріятовича в Ужгороді.

— Президент Чехословаччини д-р Масарик дарував на харчі та одіжу для бідних дітей Закарпаття 50 тисяч чеських корон. Давніше призначив през. Масарик пів мільйона чеських корон на стипендії (підмогу) для бідних студентів Закарпаття. Кураторія фонду вирішила на окремих сходинах, що тільки студенти місцевого українського населення мають діставати ці стипендії.

— Амадорський гурток україн-

ського „Сокола“ в Буенос Айрес (Аргентина) виставив комедію Ярославица „Чортеня“, після якої відбулися сокілкі вечерниці; у програмі їх соколи виконали ряд національних танків, саля була набита. Пишуть нам наші бряти лемки, що ніколи не забудуть цих чудових вечерниць.

— Молодий фльорентійський (Італія) поет Тревизоно закінчив у співробітництві з українським журналістом переклад „Мойсея“ Івана Франка, з передмовою одного з визначних критиків Італії. Переклад на чудо дуже гарно зроблений.

— У щоденнику „Ньюйорк Американ“ помістив колишній дорадник Льойда Джорджа, Г. Джон, три статті зі свого побуту та мандрівки по Україні, куди поїхав, висланий з рамени „Манчестер Гарієн“ Джонс стверджує у всіх статтях, що на Україні панує страшний голод, населення на пів наге, діти валяються без опіки по вулицях, в склепах нічого не годен купити, натомість „червоні“ мають усього більше, як правдиві „буржуї“. Голод і нужду на Україні викликала політика теперішнього уряду та навмисне його піддержує. Ось большевицький рай!

ТАРАС ШЕВЧЕНКО

Заповіт

*Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Серед степу широкого,
На Вкраїні милій:
Щоб лани широкополі
І Дніпро, і кручі
Було видно, було чути,
Як реве ревучий!
Як понесе з України
У синєє море
Кров ворожу, — оттоді я
І лани і гори,
Все покину і полину
До самого Бога
Молитися.*

*А поки що —
Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте,
І вражою, злою кровю
Волю окропите!
І мене в сімї великій,
В сімї вольній, новій,
Не забудьте помянути
Незлим, тихим словом!*

Переяслав, 25. XII. 1845 р.

Чи ви знаєте, що це не чесно читати часопис, незаплативши за його? Тому вже вирішуйте передплату та приєднуйте нових громадян передплатників

ГОСПОДАРСЬКА СТОРІНКА

Що робити тепер в полі, коло хати і в саді

По святі Стрітєння Господнього починають ставати довші дні, кінчається зима. Зближається вичікувана весна. Господарі виходять у поле, провірюють засіви, розкидають заметі, щоб не випривала озимина. Зрушують замерзнену озе-ледь, вибирають рівчики, бо як сніг начне нагло таяти може заляти, замулити конюшину, гряди, луки та сіножати. Рівчики регулюють природній відплив води, відводнюють рілю. Добре зачати на правку полевих доріг, тепер ще можна всюди доїхати. Дорогу треба вирівняти найкраще навезеним шутром (скрізь його повно на поріччях наших рік!), вибрати рови, не буде підкисати, мокрвати доїзд до рілі.

Вивезений на гори обірник треба добре втовкти та обложити землею, щоб весняні дощі не сполікували найкращих його частин, не буде рівнож вітер висушувати його, бо нарікають часто господарі — прийшов обірник мовляв — з ліса, в ліс вертає! І дійсно обірник з лісового листу, вивезений в поле та як слід не втолочений і не вкритий щільно землею, висихає, з вітрами втікає назад до ліса. Що вартає тоді такий „справунок“? Чи не шкода праці? Так само треба пильнувати обірник на оборі. Добре замішувати його коровою, хай побродить по йому, вдушує ногами, вимішує. Слід тямити, що оборя належно вдержана дає тисячні доходи господареві. В часі теперішньої скрути господар не може купувати штучних, фабричних погноїв—навозів, тому мусить сам нагромадити стільки природніх навозів, щоби справити поле під чистину, під городовину, погноїти гряди під капусту, карпелі, буряки, та другі ярини. Велику користь та багато хісна приносить гноївка. Погляньми по наших селах, скільки цієї дорогоцінної рідини марнується? Треба аж таких, що питаються про „номер“, записують „за поржондкі“, щоб господар вкрив каменем там, де „слезить гноївка“ з під вугля, стайняного порога, або таки персякає до сіней й до боїща. Багато втіхи мав би данський, або німецький господар, якщо оповідав би йому дехто, як то в нас гноївка „льозом“ тече, до ріки втікає хитро вкритими каналами, щоб „комісія санітарна“ не подала „на штраф“. А так не сміє бути! Гноївка сто разів краще справляє рілю, підкормлює луки, пазовиська, сади, гряди, як найкращий штучний погній. Кожну каплину гноївки треба збирати в окремих збірниках. Недавно одержали ми листа від нашого передплатника

з Завадки риманівської, який буде нову хату та господарські будинки і питає нас, чи добре було б вицементувати землю під долівкою, під делями в стайні. Отож кажемо, що це дуже вказане та корисне, бо цементовий спід не буде перепускати гноївки, під делями буде дуже добрий збірник на гноївку, знов надмір гноївки буде відходити окремою рурою—каналом до обори, вимурованої з каменя споеного цементом, або до вибетонованої гноївні. Хто не може дозволити собі на такі поліпшення, може закопати в кутку стайні стару бочку, там буде згромаджуватися гноївка та звідси треба її в окремих посудинах (в старих ведрах, коновках, пугнях) виносити на обору, поливати обірник та втолочувати коровою. Декого дивує, чому пишемо коровою — а не конем — це тому, що кінь може легко затратувати собі ноги та йому шкодить гостра гноївка, натомість рогата тварина є менше вразлива на такі ділання. Гноївкою можна справити більше поля, як самим обірником, тому всі, що досі заслонювали її перед „владвою“, до ріки відводили, бо не знали вартости цієї течі, будуть на будуче пильнувати цього вартісного господарського добра та не будуть занечищувати води, придорожніх ровів, своїх садів та подвір'я.

Розумний господар ладить вже тепер всі начиння-статки, потрібні до весняних робіт. Провірює борону, плуг, вози, коліснята; не буде „карваньчити“ в часі весни та „чемпіти“ у коваля, як всі господарі позносять чересла, лемеші, зуби до борін та другі річи до на правки. Треба рівнож подбати про легкі підкови для коня, бо босий кінь не може так добре заператися, як гарно підкований.

Господині в міжчасі чистять, перебирають, провірюють зерно до сіяння, вичищують від кукілю та других зерен.

В теплі дні роблять хатні порядки, білять та ніколи не кидають з рапаного вапна (сажі) на дорожку або в беріг, а все сипають вапно, здерту глину, виметену з комина сажу до огороду під ярини.

Добре є також вибілити в теплі соняшні дні овочеві дерева. Вичистити пні з моху, витати перехресні конарики, гузи, раки, сухе гілля; це все спалити.

Останніми роками культура овочевих деревцяг значно поступила вперед, це відрадне явище, що й ми лемки не лишаємося позаді. Одначе мусимо навчати безупинно

нашу дівтору шанувати шляхотні овочеві дерева, ходити коло них, закладати шкілки овочевих дерев; дитина полюбить працю, пізнає вартість овочевих дерев та буде культурно обходити свої сади та не рушить чужого яблука.

Вкінці долаємо, що на соняшних, від вітру захоронених місцях, узгір'ях можна вже ладити землю під розсадку та висівати насіння. Добре було б також зацікавитися парниками (нспектами). Як будувати парник та які з його користи, про це напишемо другим разом.

Через складну працю до добробуту.

Які землі підлягають комасації? Роздріблені та розміщені в шахівниці ґрунти (шахівниця ґрунтів—це дрібні загопи різних властителів), як також надмірно звужені ґрунти підлягають лучбі, через перетворення їх в площу, на якій можна догідно господарити, через виміну ґрунтів добрих одного господаря за такі самі добрі ґрунти другого господаря, гірші за гірші після приписів закону. За ґрунти роздріблені і розміщені в шахівниці належить уважати кусники одного властителя, віддалені—відмежені від себе кусниками інших властителів, як рівнож кусники ґрунтів окружені чужими ґрунтами. Знов надмірно звужені ґрунти такі, що їхня довжина перевищає ширину більшу чим 15 разів. Від комасації є безоглядно виключені: ліси, обняті пляном лісової господарки, ґрунти, на яких є отверті каменоломи і копальні ужиткових мінералів, як шутер, глина, пісок, гіпс, вапняк, лупок—якщо добувають їх, або хвилево перестали з тих ґрунтів добувати, ґрунти—обняті гірничими і гутничими заводами, ґрунти, що обнятають гірничі скарби і нафтові поля, одначе як не зачато на них гірничих робіт, можуть бути втягнені до лучби і без згоди властителя, ґрунти, на яких знаходяться пам'ятки історії і архітектури (звалища давніх замків і будівель)—особливости природи, родинні гробівці, хрести, каплиці і т. д. Дальше можуть бути виключені після того закону з дня 31. VIII. 1923. Д. З. ч. 92. поз. 718—оскільки властитель не дасть своєї згоди: землі під будовами враз з подвір'ями (загуменками), ґрунти обняті промисловими урядженнями, ґрунти положені в обсягу міст і місточок (осад), ґрунти потрібні до промислових цілей, до годівлі риб, якщо зма, або знесення способу ужиткування цих ґрунтів принесли би шкоду для властителя,—городи і сади в'ячено і ф'яхово проваджені,

як рівнож парки і звіринці,—зложа торфу і торфові ґрунти взірцево загосподарені, — ґрунти окружені муром, — винниці та хмельники о площі не меншій 1/4 гектара (1 морг має 1600 квадратних сажнів — 1 гектар рівняється 1 і 3/4 морга). Кожний з учасників комасації в заміну за свої розкинені парцелі дістає нову площу ґрунту в купі, по можності тої якості, як було його попереднє поле і що до кількості тількиж, як мали його попередні парцелі. Всі ґрунти, що входять в плян комасації, оцінює окрема оціночна комісія. Про це, як переводиться комасацію ґрунтів буде дальше написано. З огляду на пекучі справи пги переводженю комасації на наших землях на Лемківщині продовжувати будемо цю господарську сторінку, щоб усі знали, як боронитися та обстоювати за свої батьківські ниви.

Цукор „кржепі“ жидів і англійських коней

Краківський „Глос Народу“ ч. 47 помістив такий допис зі села:

Цукор коштує за границею по 14 грошів за 1 кг. Це річ дійсно небувала й годі зрозуміти, як можна терпіти такі відносини. Вже чоловік плативби, якби розумів ціль такої господарської політики. Але ніхто не може зрозуміти, чому англійські коні мають більше право до тутешнього цукру, ніж селянські діти.

Оскільки йде про плекання буряків, то дохід з морга цукрових буряків такий самий, як дохід з морга картопель. Ціна 1 сотнара буряків тепер низша від 1 сотнара бульби. Отже використовуваний є плянтатор, споживач, а користають жиди-цукроварі та англійські лошаки. Одні мають асекурований дохід, а другі дешевий цукор.

Подібно діється з вуглям — робиться пропаганда, збирається на повенян, подається тисячі безробітних, але де є той дешевий вуголь для повенян? — Треба безоглядно домагатися принайменше для повенян вугля, цукру і цементу по таких цінах, які платять за ті артикули заграничні споживачі. Домагатися зрівняння селянських немовлят з привілеями англійських лошаг. Нехайби хтось з міродайних чинників приїхав до школи на селі. Діти бідні, обідрані, брудні й завошивлені, відживлювані капустаю і бульбою, на павзі гризуть твердий чорний хліб — цукру ніхто не бачить, молока нема, хлоп скрегоче зубами. Тут якабудь освітня праця не може змінити наслідків, бо лючям треба дати хліб і зарібок... Хлоп замкнений тепер у собі вже не вірить нікому, лише ду-

має про своє упослідження. Чи краще є і на наших селах? Скільки є наших дітей, що взагалі не знає, який є смак цукру? До чого доведе така господарка?

За право і єдність народу

З промови посла Гривнака в соймі дня 11. лютого ц. р.

Чи не дармо витрачується час? На Лемківщині в тих самих місцевостях, в котрих забороняється заложення культурно-освітніх, господарських, чи інших українських установ, адміністраційна влада безперешкод дозволяє, а навіть допомагає мос вофільським організаціям. Новозаложеним читальням Просвіти в Св'ржовій Руській, повіт Ясло і Волі Нижній, повіт Сянок, не дозволено розпочати діяльності, під пок'ишкою, що така діяльність — мовляв — загрожує публичному безпеченству. Щоби спаралізувати новозаложену читальню „Просвіти“ в Кінськїм, повіт Березів, властителька дїбр, полька, при допомі старости і поліції закладає мосвофільську читальню ім. Качковського, а читальні Просвіти заборонено там розпочати її статутува діяльність. Завішено діяльність читальні Просвіти в Улючу, Павликомїй, у Злоцькїм, в Розтоші Великій, в Лосю, в Маластові, Пантній, в Ропиці Руській, Гладишові і інших місцевостях. Мотиви тих рішень були ріжні, а між іншим, що члени тих товариств читають часописи характеру наскрізь політичного як „Народня Справа“, „Наш Лемко“ і т.п., або що до тих товариств згідно з постановами статуту можуть належати члени української народности, а Лемки не є Українцями, бо належать до лемківської народности. Чи часописи „Народня Справа“, „Наш Лемко“, „Дзвіночок“ і другі є виразно політичні і чи вільно Лемкам гередплачувати політичні часописи і чи Лемки є народности української, чи лемківської, уважаю злишнім у тім напрямі взагалі кого-небудь переконувати, бо та справа і для нас і для вас є зовсім ясна. Стверджуємо, що робиться те пляново, свідомо, для розбиття і розпорощення українського ґрулу на тій частині української землі. Тільки заходить питання, чи не на дармо витрачується час і енергію? Ми вважаємо, що так.

Декому висилаємо оказове число, просимо вислати передплату, або звернути часопис та не наражувати нас на страти, бо ми видаємо часопис з передплат — нас ніхто не підпомагає — ми в обороні правди стоїмо!

„Мамо, нас усі люди хвалять“

Минулої осени переїзджав через село в Ясельщині один батюшка й по дорозі сподобався йому баран, який пасся, взяв його на фіру і — до дому. Вдома зарізав та „скушав“. Нешастя хотіло, що господар-власитель довідався про те й пішов на друге село до батюшки по баґана.

Батюшка, як добрий пастир, що любить не лише вівці, але й барани, давав господареві скіру та 2 злотих за мясо й боронився тим, що бачив барана хорого, тому й взяв його до дому як милосерний самарянин. Господ'р І. К. не згодився на це й спр ва опинилася в суді.

Опісля батюшка не м'г ніколи спокійно переїхати через це село, бо скоро селяни його завважили, то зараз собі за ним мекали як баран. Не було іншої ради й батюшка мусів перенестися далеко аж в Грибіщину. Це була б одна сторона медалі, а друга ще цікавіша — гослухайте!

Недавно попало мені в руки одно число криницького „Лемка“ й читаю та очам своїм не в'рю... „Лемко“ страшно сихвалює цього батюшку вже на новім місци, а між іншим й за те, що він в читальні у своїй „промові“ порядно зіхав українців.

При тому всьому пригадується мені под'я, як донька сказала до своєї матери:

— Мамо, нас всі люди хвалять!

— А хто доню? — питає зацікавлена мати.

— Та я вас, а ви мене — відповідає донька.

А чи знаєте ви, яка ріжниця є між тим батюшкою, а тими з „Лемка“, що гишуть? Батюшка вкрав барана, що вартував ледви кілька злотих, а ці, що в „Лемку“ пишуть, вкрали добру славу та честь нашим гр.-кат. священикам, що вартта більше без порівняння, як цілі мільйони.

Отже хто з них гірший?

Антонович.

Америка героям У. Г. А.

У Філядельфії відбулося після грочистої панахиди за поляглих воїнів Української Галицької Армії (УГА) — академія 22-го січня. У програму її входили: українського хору — Сиротинця та литовського хору, деклямації, промови, співи й живий образ. На свято зійшлися всі українці з цього міста й околиці, тому свято мало повний успіх. Слава не вмере, не загине—вернуться ще юні дні — підбадьорені розходилися українці Америки до своїх хат.

„Чом тверда душа лемка“

Лемківські образки

Сонце халасться гір, шаріють поля; ген дорогою вертають люди з міста. Одні їдуть, другі таки пішки, спішаються до своїх хижок. Завели балачку, щоб скорше минав час. Сперечаються, хто виграє.

Золоті зерна правди, які напливають в прастарого міста Льва, що своїми грудьми відпирав татарські напади, що заяси в вижиданім сяйвом волі — ці писані рядки весну народові несуть, переходять в закон, пробуджують сонні душі. Подають їх з рук до рук, наче дорогоцінний скарб.

Ідучи, захвалюють твердому руснакови:

— Преця юш мате свою газету „Лемка“ — каже котрийсь газда.

— Вей, дай теже покі, де там св'я. Мі тіж зачав приходити тот, як ви гварите, руский „Лемко“, кой я юж по фельох умерах зознав, што то за зобуля і піславем їм г писмі поздравлія на розум, най мі веце не посилають його до хиж.

Вечоріє, світять по хатах; на кінці села чогось пас торгається, гавкає, скомяє. Між садками стоїть кількох газдів:

— Але, бо то нам роблять пакости. Платиме за сімнацять казеток, а з ними робят таки фіглі, што до села приде лем три числа, як на сміх й деспет.

— Най там роблять. То лем на-

ука. Брез таких лекцій нігда не врідибизме правдивого світа, все билибизме сліпаками.

Розходяться до хат, бо жінки чекають з вечерою.

— Куме! А мате юж там дома газетку?

— Маю. Допіріцька мі єі принос Кузма.

— То добрі. Бо я би вас теску барз гарді просив, може бисте мі ей визичили?

— Та чом, позичу. Бодайте мі ей оддали.

По хвилі казетка „Наш Лемко“ вже за павухою. По ній видно було, що вже вбагатьох бувала рука.

— А кой прочитате ви, то пак даде мі.

— І мі, і мі! — просять другі. Всі заплатили „Нашого Лемка“, а читають одно число, з рук до рук.

— А предплату треба пунктуальні посивати, бо тот казетка о нас дбат! Так повідають, меркують собі збіджені, може й голодні, бо хліб давно вже вийшов, у декотрого подерте гуньча — газдове лемки — та на їхніх лицах видно завзятість. Тверда лемківська землиця, а ще твердша лемківська душа.

Чи багато їх? Чим більше пакостей — тим бідше очайдушности. Недаром то кажуть, — живої душі не заставиш перед правдою

ко — одинокий найкращий будинок в селі. Вона кидас гордо погляд на всі сторони своїми кришталевиими очима-вікнами.

Є ще в Заспаницях дім громадський. Але який цей дім... Його хіба будою можна назвати; дах подірвалений, стіни обірані — хиляться на один бік, перекочуються. Своім нужденним виглядом старається зворушити серця громадської управи, але даремно. Цілими місяцями ніхто навіть не загляне до сегодини.

Немає читальні, ані других товариств в Заспаницях. Хто би там ще тим головою собі морочив? Кооперативи — не треба! На що вона здалася? Соли та нафти можна й в Абрумка купити та ще на кредит.

Часом гарними вечорами заносив ледви помітний вітрець з сусідного села Боротьбівець, невиразний гомін чарівної пісні. Там кипіло нове життя. Там гуртувалися та освідомлювали люди. А в Заспаницях можна було почути лише недоладні вигуки п'яної молоді.

Не було тут людини, яка штовхнула б село на шлях нового жит-

Гомінь братньої крови драними обіцянками не вгнеться перед неправостями та злобою. Лемко був, є й буде українцем. **Грибівський.**

Один до ліса — другий до біса

В селі Дошниці, біля Жмигорода вибрали собі громадяни чесного господаря Павла Суду солтисом, одначе старий вїйт з деякими кумпанами не хоче допустити до того, щоб другий дбав про добро села. Навик вїйтонько зі своїм сином до громадського ліса, летить яличка за яличкою, бо „вїйт і спілка“ любить в кооперативі попивати вино (жидівські помії — соджені сахариною!) та недбає про порядки. Тому немає також ніколи належних товарів в кооперативі, бо доставець любить, як йому кадять жмигородські пейсачі та за його „гонір“ дають найпідліші товари до села. Недавно погубив десь той справник булки, москалики на дорозі — повипивав вино та в селі сказав, що жид не хотів дати.

Дошничани, як довго будете ще глядіти байдуже на такі порядки — невжеж не має у вашому селі людини, якаб гідно повела рідню торговлю? Від чого є радні та громадяни села? Маєте повне право постояти в обороні вашого майна! Розумом і розсудком робіть лад у вашому селі, не дайте себе так нищити, бо зло родить друге ще гірше зло. Від основ відбудовуйте село — ліпше тепер як ніколи — ставайте до праці! **Дошничанин**

Перша вистава в Заспаницях

Над стрімкими берегами ріки Вислока, простяглося село Заспаниці. Скалисті, покручені береги та над ними невеличка гарна рівнина. На цій рівнині розсілися хатки, стодоли, оборони... Вони глибоко внулилися в землю, сильно прилягли до ної, — намов бояться, щоб часом грізний вітер — хуртовина, не пірвали та не жбурнули їх у пропасть.

Заспаниці окружені з двох сторін високими горами, порослими буйним лісом. Гуляє вітер... Горою несеться шум ялиць та смерек. З долу чти: журкіт, булькотіння... Це Вислок котить свої води по скалистім кориті — піняться, горіжиться, клекотить...

Шум ліса, журкіт води зливалися разом в одну дивну мельодію, яка заколишувала село в глухому сні.

Минали літа за літами. Умирили старі та родилися нові люди, а в Заспаницях нічо не змінювалося. Там все по старому! По середині села розпосілася пишна коршми-

та. Аж трапилася одна подія, яка перемінила основно ціле село. Приїхав Аматорський Гурток з Боротьбівець. Заспаниці раптом ожили Селом котився гомін:

— З Боротьбівець приїхало кільканадцять молодців, поперебираних за різних чудаків; якісь „кумедії“ мають показувати. У селі панував святочний, піднесений настрій. Старі сиво-волосі діди та бабусі, хлопці й дівчата, ба навіть й діти спішать до громадського дому. Всіх жене цікавість: що це за дива будуть показувати Боротьбівчани? Не бачив ще громадський дім стільки людей. Аж стіни тріщать. Напереді Боротьбівчани зробили підвищення, або як вони називають — сцену.

Довкола позаслонювали, пообставляли сцену плахтами. Щось там роблять — пристроюють стіни, чи що; рухаються, крутяться, бігають...

Задзвонив дзвінок. Передні плахти піднялися в гору. Глядачі аж ахнули! Побачили гарно намальоване село: хатки, сади, плоти, перелази, все це виглядало як живе — аж за очі хапає. На сцену виходили то одинцем, то гуртками

ТАМ ДЕ СОНЦЕ СХОДИТЬ

Спомини з часу світової війни

1.

Хоч я ще тоді був маленьким хлопцем, та добре пам'ятаю часи світової війни. Мій батько, після додаткової мобілізації, вже зібрався йти до війська, аж ту по селі рознеслась чутка, що наближаються зі сходу москалі. І дійсно понад нашим селом засвістіли кулі. То перестрілювалася московська стежа з австрійською. Ми не важилися поглянути у вікно й зі страху перед кулькою покрились у хатні закутини.

Прийшли в село москалі. Дехто радів, що то „наші“ прийшли нас визволяти. Та коротка була та втіха, бо ті „наші“ показалися зовсім не нашими. Де, який був хліб, омаста, зерно, паша, худоба, все те забирали. І не важ спротивитися, бо ногайка зараз була в роботі! А такі вам були майстри в шуканні, що хочби не знати в яку кривку сховав, москаль там просто суне. Правда, при полевій кухні давали декому обгризати кости, або рештки зупи, але то ніяк не рівнялося тому, що позабирали, бо й ті кости були з нашої худоби. Пригадую собі понуравих черкесів, як посідали коло припічка й із шось мурмотіли між собою незрозумілою мовою, а навіть приспівували. Один черкес говорив по українськи тільки три слова. Показуючи на нашу

і сусідову корову, робив якісь дивачні рухи і говорив до себе: „Ту возьму, там возьму“. На те моя бабуся глумливо йому відповідала: „Ані ту, ані там не возьмеш!“ В коморі мій батько шамотався з одним москалем, що хотів взяти міцний протидошевий американський плащ. І таки батько переміг, бо москаля в міжчасі десь покликали, а батько сховав плащ у безпешне місце. Потім цей москаль вбив кількою вікно і відгрожувався. На щастя пішов скоро на фронт під Горлиці.

В нашій хаті кватирували всякі відділи москалів. Потім вже так не рабували, бо й справді не було вже що. Мене досить любили, давали мені сухарі, цукор, один старшина обстриг мене машинкою. По правді, не мали причини мене б-літнього хлопця не любити. Як собі пригадую, з їхньої мови, поведінки, характеру, видно було, що то зовсім окремий народ. І коли сьогодні над цим подумаю, то дить мене побирас, яких то ми мали перед війною джепророків, що в нас вмовляли, бушімто ми і москалі то одно. А жидів то москалі дуже ненавиділи. Нашому Гершкови геть опалили бороду, а його дочка Фримка мусіла перед ними критися по пивницях. І яке то лихо сгало днесь на Московщи-

аматори, повбирані за козаків. У кожного при боці шабля, за поясом пістоля. Так гарно говорять. Якусь військову нараду мають.

Впали плахти. По хвилині знову піднеслися. Глядачі побачили: розлогий степ, козаків. На козаків нападають москалі — боротьба, стріли, крики, зойки...

Ще кілька разів падали та підносилися занавіси, врешті скінчилося представлення. Тепер залунали співи, деклямації, промови. Боротьбівчани влаштували свято в честь Тараса Шевченка. Зі сцени маєстатично гомоніли слова:

„Учітеся, брати мої, читайте, думайте“... і

„Свою, Україну любіть, любіть її! Во время люте, в останню тяжкую минуту за Неї Господа моліть!“

Ці слова підносилися під стелю, падали на долину, відбивалися об стіни, проникали людей та гинули... — Гинули? Ні!

Це люди жадібно ловили кожне слово, не могли наслухатися. Ті слова глибоко відалися в їхні голови та викликували там сонні досі думки-ідеї. Скінчилося та люди слухали б до ранку. Повільно виходили з громадського дому, але

то вже не ті люди, що перед входом до нього, — вони інші, цілком змінилися...

— Одна-однісенька вистава — та переродила людей. Заспаніці пробудилися. Там тепер рух: росте та розвивається свідомість. В Заспанінях часто тепер можна почути слова:

...„Україну любіть... І за Неї безталаниу Господа моліть“...

Петро Попередний.

Якщо мене полюбиш — то щотижня купуватиму тобі „Комаря“

ну, а попритім і на нашу Україну над Києвом, що там засіли на престолі жидки—комуністи і проголошують світові „робітниче-селянську“ владу і „соціалістичний рай“, тай навіть у наших Карпатах нахочять легковрих. Не „робітниче-селянська“ це влада, але жидівсько-московська і не „соціалістичний“ то „рай“, а тільки жидівський!
(Дальше буде).

Цікаве зі світа

У Франції два роки військової служби. Уряд Франції задумує внести проєкт про потребу дволітньої військової служби новобранців.

Вбили ката. В Барцельоні, в Еспанії, в одній гостинниці група не знаних осіб револьверовими стрілами вбила ката, який повисив анархіста Аранда і від того часу дістав кілька листів з погрозами, що його вбють.

Жінки в турецькому парламенті. Дня 8. лютого відбулися вибори до парламенту Туреччини. На 399 послів вибрано 17 жінок.

Напад на банк. В місті Ніая, коло Нового Йорку, бандити озброєні в машиніві кріси напали на банк і зрабували 18.000 доларів. Вони так стріляли, що ніхто немав відваги за ними гнати.

Маларія на Цейлоні. За три місяці на острові Цейлоні, с авнім зі своїого часу, померло в наслідок маларії 30.000 осіб.

Індії визволюються. Всеіндуський конгрес завзав окремою ухвалою своїх членів, щоб вони не брали участі в святах у честь англійського короля.

— На побережу біля НьюЙорку шалів страшний ураган, згинуло 4 особи, 130 ранених.

— Совітський уряд замовив у Бельгії та Чехословаччині нові вагони. Видно, що мало двох „пятiletок“, що би хоч дійти до своїх вагонів.

— Голяндський уряд рішив побудувати концетраційний табор („Березу“) для чужинців, що ведуть агітацію проти державного ладу.

— На будову доріг в Польщі дістає польський уряд 130 мільйонів злотих позички з Англії. За ту позичку Польща признає англійському автомобільному промислові дуже великі митні полекші при спроваджуванні англійських авт на польський ринок. А наші дороги, дальше звуться „польськими дорогами“, бо немає кому подбати та на травити вибоїв, трясовинь, що аж кишкострясуться їдучи по таких дорогах.

Регуляція рік у Галичині

Цього року в травні мають зачати роботу при регуляції рік в Західній та Середній Галичині. Мають зрегулювати Вислу, Солу, Скалу, Рабу, Дунаєць, Білу, Вислоку, Сян та доріччя Сяну. Мають збудувати великий збірник вод на Дунайці. Праця розложена на два роки. Цього року видадуть на ту ціль 25 мільйонів злогих, а на другий рік також стільки. Про регуляцію рік у Східній Галичині досі нічого не чути.

Цікаве, чи наші брати лемки, що найбільше потерпіли від повені, скористають при цій праці? Ім перш за все належить заробити! Лемки є найбільше покритвені, тож сама справедливність вимагає, щоб не спроваджувати до робіт при будові запорів й там на ріках яких мазурів, а дати заробіток місцевому населенню.

ПОСМІЙМЕСЯ КАПКУ.

Мудрий синок

— Няню, чи вас били дяколи ваші няньо?

— Николи!

— То чом, няню, не берете собі з них примір?

Пересторога

Ічка взяла до війська.

Сура каже до його: Пам'ятай Іці, як буде війна, то не мішайся до неї.

Причина

— Чи ваша жена мала причину як вас біла?

— Ні причини не мала, лише кочергу — прошу ласки пана сенді.

В школі

— Що бачимо над собою в погідний день?

— Небо.

— Добре. А що бачимо, як дощ паде?

— Парасоль.

— 0 —

Вп. Микола Кушко, Канада: листа і передплати одержали, щирий привіт. Просимо не забувати.

Вп. Марія Посипанко Головяк в Б.: одержала від брата зі Львова передплату; всі числа від 1. I. ц. р. вислано. Щиро дякуємо Вашому Братові.

Вп. Іван Глива: дещо використаємо. За донісі не даємо нікому посвідок, бо і без того можна для добра Лемківщини корисно працювати. До Сквітного вислано ок. число. Членську посвідку післяв п. I. X. Щиро здоровимо.

Вп. Др. Михайло Ф.: за надіслані адреси щиро дякуємо.

Вп. Евдонія Калякуни, Америка: ждемо на повідомлення в справі вишивок.

Вп. Др. П. Бі: має заплачено по кінець червня ц. р.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ: За текстом, серед звич. оголошень: Ціла стор. 300 зол.; пів стор. — 150 зол.; чверть стор. — 75 зол.; одна восьма стор. — 40 зол. Сторінка має 3 шпальти — за 1 мм. на 1-ну шпальту — 30 сот., Оголошення в тексті — 45 сот. на 1 сторінці — 60 сот. Дрібні оголошення за слово 10 сот.

ЛЕСЕВІ ПРИГОДИ

☀ трохи вже прихрило.
Лесь зі ішов сплю.
Аж шит: коло .
Лесь задумав вже .
Ма , що козак
Він вже з роду і .

Затишув і шла! цукнув,
І ан обземлю стукнув.
Зі страху скрутився,
Десь за опинився.
Три дні так сидів без діла,
И три дні .

Я маю вже „ДЗВІНОЧОК“, бо я чемний хлопчик і мене любить неня. Мій „ДЗВІНОЧОК“ коштує лише 2 зп. на

рік. Передплатуйте „ДЗВІНОЧОК“. Адреса: „ДЗВІНОЧОК“, Львів, Руська 18.

Історичний досвід навчає, що народи, які позбулися і позбуваються коршем, зорілки, чи інших алькогольних напінків, завдячують де с воім протьяльогольним товариствам.

Др. Вляссак.

уживаю тільки
пастки
Еліганта.

Тато, мама, сини, доньки
Всі тішається, коли в хаті є
цукорки й помадки
„Фортуни Нової“

Крамниця—Львів, Руська 20.

Кожний свідомий українець передплатує місячник
„РІДНА МОВА“

Передплата 6 зл. річно. 3 зл. піврічно.

Редагує Проф. Др. Іван Огівко.

Адреса:

Warszawa, ul. Stalowa 25 m. 10.

Просимо всіх, які ще досі не віривняли запеглостей, або не відновили передплати — повідомити нас, або звернути це число, бо ми не годні даром висилати „Нашого Лемка“ АДМІНІСТРАЦІЯ

В-во „Українська Бібліотека“

приготовило для аматорів естетичної й по мистецьки оправленої книжки

кілька комплетів річників 1933. і 1934.

оправлених в півполотно й з золотими написами на хребті. ЦІНА ЗА ОБА РІЧНИКИ (24 книжки) враз з пересилкою оправлених в півполотно зл. 42.—, оправлені в півполотно з золотими написами на хребті зл. 48.—.

Передплатники „Народньої Справи“ і „Нашого Лемка“ можуть набути ці комплети в ціні по зл. 34.— і зл. 30.—40 Гроші слати чеками „Народньої Справи“ з допискою „УБ опр.“